

Deelnemen aan een *High School Exchange Program* in de Verenigde Staten

In Nederland biedt een aantal organisaties de mogelijkheid om een jaar naar een Amerikaanse *high school* te gaan. De meeste organisaties zijn stichtingen of verenigingen met een ideële doelstelling, waarbij veelal de nadruk ligt op het bevorderen van wederzijds begrip, het opdoen van taalkennis e.d. Vaak wordt een groot deel van de activiteiten uitgevoerd door vrijwilligers, ondersteund door een professionele staf. De meeste problemen die zich voordoen hebben te maken met het verblijf in het gastgezin. Er is geen brancheorganisatie actief op dit terrein en evenmin vindt kwaliteitscontrole door de Nederlandse overheid plaats. Het is daarom raadzaam op een aantal aspecten te letten voordat men zich bij zo'n organisatie inschrijft. Deze brochure geeft handreikingen die daarbij kunnen helpen.

Aandachtspunten

Maak van tevoren een goed overzicht van de verschillende organisaties en hun voorwaarden. Let daarbij in het bijzonder op de volgende zaken:

- Tijdschema – welke stappen moet je nemen en wanneer?
- Selectie – hoe vindt deze plaats?
- Verblijf – vindt dit plaats in een gastgezin of elders?
- De school – niveau, diploma e.d.
- Voorbereiding en evaluatie
- Kosten – wat zijn ze en waarvoor betaal je?
- Verzekeringen – welke worden aangeboden?
- Visum – hoe kom je eraan?
- Kwaliteit van uitwisselingsorganisaties

In deze brochure wordt aan elk van deze punten aandacht besteed. Aan het einde vind je een lijst van de organisaties die in Nederland actief zijn.

Tijdschema

Iedere organisatie heeft een eigen tijdsplanning. Bij sommigen kun je je heel laat nog aanmelden, bij andere is dat niet mogelijk. Over het algemeen dient inschrijving tijdig te gebeuren, dat wil zeggen ten minste een half jaar voor vertrek. Indien je het volgend schooljaar wilt deelnemen, begin dan informatie op te vragen in september van dit jaar. Je zult na indiening van je aanmeldingsformulieren waarschijnlijk worden uitgenodigd voor een selectiegesprek. Daarna krijgt je te horen of je bent geaccepteerd, en zullen je ouders akkoord moeten gaan met de financiële voorwaarden. Vervolgens neem je deel aan één of meer voorbereidingsbijeenkomsten en krijg je informatie over je gastgezin. Meestal vertrek je in augustus. Zorg er in elk geval voor dat je weet welke bijeenkomsten verplicht zijn en informeer de organisatie als je daarbij niet aanwezig kunt zijn.

Selectie van deelnemers

Selectiecriteria en werkwijze

Selectie van deelnemers is noodzakelijk om te voorkomen dat zich grote problemen voordoen. Het is immers niet niks om een jaar in een ander land en zelfs in een ander gezin te wonen. De uitwisselingsorganisatie dient duidelijke selectiecriteria te hanteren, die direct betrekking hebben op de aard en duur van het programma waaraan je gaat deelnemen. Meestal is motivatie een belangrijk criterium en zal de organisatie erachter proberen te komen hoe dat bij jou zit. Waarom wil je eigenlijk een jaar van eigen huis en haard weg? Wat verwacht je te leren in het andere land? Als je weg wilt omdat het uit is met je vriend of vriendin en je denkt over je verdriet heen te komen door weg te gaan, dan is dat geen goed idee. Hetzelfde geldt voor een slechte thuissituatie, ruzie met je ouders e.d. De meeste organisaties zullen je niet alleen vragen om een uitgebreid aanmeldingsformulier in te vullen, maar je ook voor een gesprek uitnodigen. Gebeurt dat niet, dan moet je de betrouwbaarheid van de organisatie betwifelen, want dan kan het de organisatie kennelijk weinig schelen of je wel goed gemotiveerd bent. Ga daarom na of er selectie van deelnemers plaats vindt en zo ja, hoe deze wordt uitgevoerd.

Schoolprestaties

Al direct na aankomst in Amerika moet je kunnen meedoen op school. Daarom is het nodig om het Engels redelijk te beheersen en om behoorlijke schoolprestaties te kunnen tonen. De organisatie moet dit dan ook nagaan, aan de hand van cijferlijsten, en eventueel een Engelse test. Voor deelname aan een *high school* programma moet je tenminste drie jaar voortgezet onderwijs hebben genoten.

Selectiekosten

Het kan zijn dat de organisatie een vergoeding vraagt voor de selectiekosten. Dit is niet per definitie verkeerd, maar als het bedrag erg hoog is, kun je je afvragen of dit wel in redelijke verhouding staat tot de gemaakte kosten. Het is mogelijk dat de vergoeding in mindering wordt gebracht op de deelnemersbijdrage als je wel wordt geselecteerd.

Verblijf in het gastgezin

Selectie

De meeste uitwisselingsorganisaties die een jaar *high school* aanbieden, brengen hun deelnemers onder in gastgezinnen. Problemen doen zich meestal voor tussen de deelnemer en (leden van) het gastgezin en veel minder op school. Daarom is een zorgvuldige selectie van gastgezinnen door de organisatie ter plekke van groot belang en helaas schort het daar nog wel eens aan. Je mag eisen dat een plaatselijke of regionale vertegenwoordiger van de organisatie het gezin heeft bezocht en heeft nagegaan of het om een betrouwbaar gezin gaat. Tegenwoordig moet iedere organisatie die het zogenaamde *CSIET*-keurmerk voert (zie aan het einde van dit infoblad wat dit is) ook nagaan of alle volwassen leden van het gezin geen strafblad hebben.

Motivatie van het gezin

Net zoals dat bij deelnemers het geval is, kunnen er allerlei redenen zijn waarom een gezin een buitenlandse scholier in huis wil. En daar kunnen ook minder goede redenen bij zijn. Een huwelijk dat men denkt te redden door een buitenlands kind te 'nemen', is zo'n slechte reden – het lijkt onwaarschijnlijk maar het gebeurt. Dit moet de organisatie zien te voorkomen door bij het gezin op bezoek te gaan en de situatie ter plaatse te bekijken. Organisaties mogen ook geen gastgezinnen werven met een beroep op schuldgevoel en ze mogen geen gebruik maken van foto's van deelnemers en teksten als 'Dringend gezocht, gastgezin' of 'Zonder u als gastgezin kan ik niet komen'. Een kind in huis nemen brengt vaak een forse verandering teweeg in het gezinsleven en alleen schuldgevoel is niet voldoende om zo'n verandering te kunnen opvangen.

Vergoeding van kosten

Als de organisatie een vergoeding geeft aan het gezin, kan het zijn dat dit een belangrijke reden is voor de gastvrijheid, en dat pleit meestal niet voor de bereidheid om de samenleef-problemen op te lossen. Anderzijds is het mogelijk dat de organisatie door een vergoeding te bieden wil voorkomen dat alleen tamelijk welgestelde gezinnen aan een uitwisseling kunnen meedoen. In dat geval dient de organisatie zich ervan te verzekeren dat het bij het gezin gaat om de ervaring van de uitwisseling en niet om de vergoeding. In elk geval dient de organisatie te melden dat men een dergelijk vergoedingsbeleid hanteert – ook al is het niet nodig om dit per gezin te melden. Er zijn echter wel gevallen bekend waarbij de vergoeding de belangrijkste reden was voor de gastvrijheid, ook al werd die gegeven om de kosten te bestrijden. Er kunnen zich dan hele nare situaties voordoen als de vergoeding niet meer nodig is, bijvoorbeeld omdat de gastvader of –moeder meer inkomsten krijgt uit andere bronnen. Vaak is de deelnemer dan het slachtoffer.

Mogelijke problemen

Voor het gezin is het een hele ervaring om een buitenlands kind in huis te krijgen. Daarom dient de organisatie ter plaatse het gezin goed voor te lichten over wat dit betekent. Zo is het voor een gezin met alleen jonge kinderen nogal eens een verandering als er plotseling een zelfstandige, zeventienjarige in huis komt. De ouders zijn daar niet aan gewend, en zullen jou misschien behandelen zoals ze hun kleine kinderen behandelen, waardoor allerlei conflicten ontstaan. In zo'n geval kan het ook gebeuren, dat je voortdurend als oppas wordt ingeschakeld, waar je na een tijdje ook genoeg van kan krijgen. Het is ook heel goed mogelijk dat het wel klikt met het ene lid van het gezin maar niet met een of meer andere. Of dat er jaloezie ontstaat bij de kinderen die niet meer alleen het centrum zijn van alle aandacht van de ouders.

Je moet beseffen dat je als vreemdeling in een soort gesloten systeem binnenkomt. Dat brengt verandering met zich mee en het vergt aanpassing om ervoor te zorgen dat je in dat systeem kunt gaan functioneren. En die aanpassing is van beide kanten nodig, van jou en van het gezin.

Overigens heb je alle recht om werkzaamheden die uitgaan boven hetgeen van elk gezinslid verwacht mag worden te weigeren. Het is niet raar als je gevraagd wordt je bed op te maken, je kamer netjes te houden e.d. maar iedere dag op de kinderen passen, iedere dag koken of als enige zware huishoudelijke werkzaamheden uitvoeren mag je natuurlijk weigeren. Organisaties die het *CSIET*-keurmerk voeren hebben zich erop vastgelegd te voorkomen dat je als een goedkope werkster of kinderoppas wordt ingezet.

Mond open doen

Irritaties kunnen worden verergerd doordat ze niet worden uitgesproken. Na verloop van tijd zullen ze een kookpunt bereiken en tot uitbarsting komen. Het is veel beter om al in een vroeg stadium te zeggen wat er schort dan te zwijgen. Het is wel belangrijk daarvoor een goede vorm te vinden. '*C'est le ton qui fait la musique*' zeggen de Fransen, en het vinden van de juiste toon is niet makkelijk. Nederlanders hebben de neiging om op een tamelijk directe manier hun irritaties en gevoelens te laten blijken, maar dit kan in het gastgezin niet gebruikelijk zijn en de spanning doen stijgen zonder dat dit nodig is. Bedenk daarbij dat 'het' Amerikaanse gezin niet bestaat en dat Amerika een land is met mensen uit vele verschillende culturen. En als gevolg hiervan kunnen de verschillen tussen wat je in Nederland gewend bent en wat gebruikelijk is in het gezin nog groter zijn dan je had verwacht. Vaak is het verstandig om met een leeftijdgenoot te praten en advies te vragen hoe je dit het beste aan kunt pakken, of je begeleider om raad te vragen, in plaats van ronduit je irritaties te spuien.

Voorkomen van problemen

Bepalen welke deelnemer bij welk gezin past is heel erg moeilijk maar het is wel het moment waarop een aantal problemen kan worden voorkomen. Als jij rookt, maar het gezin niet of omgekeerd is een 'match' geen goed idee. Als je allergisch bent voor stof en je komt terecht bij een gezin dat in een oud en stoffig huis woont, dan is dat vragen om problemen. Eet je strikt vegetarisch en komt je bij een Texaans gezin dat erg van vlees eten houdt, dan is dat ook niet handig. Dit zijn de eenvoudige gevallen, maar het ligt veel moeilijker als het gaat om

persoonlijkheden, interesses, hobbies, politieke voorkeuren e.d. De meeste organisaties zullen ernaar streven dat er raakpunten zijn tussen jou en het gezin, maar of het zal 'klikken' blijft altijd de vraag. Wat op papier een goede match lijkt te zijn, valt in de praktijk soms erg tegen en omgekeerd. Het doel van de uitwisseling is meestal dat jij kennis maakt met een andere cultuur en dat het gastgezin via jou hetzelfde doet. Dat is in zekere zin vragen om problemen en dat is ook niet erg zolang alle betrokkenen bereid zijn om daarover open van gedachten te wisselen. Je leert gewoon meer als je geconfronteerd wordt met afwijkende meningen en een andere houding, dan wanneer het allemaal precies zo is als thuis. Het is ook van belang dat je ouders dit goed beseffen en niet van de organisatie eisen dat jij in dezelfde situatie terecht komt als waarin je nu verkeert.

Bedenk daarbij dat Amerikanen vaak grote waarde hechten aan godsdienst. Kom je zelf uit een niet-kerkelijk gezin, of uit een gezin waar godsdienst geen enkele rol speelt, dan is het soms moeilijk om je aan te passen. Je gastgezin wil bijvoorbeeld dat je mee naar de kerk gaat, maar daar heb jij misschien helemaal geen trek in. Vaak helpt het om je op te stellen als een geïnteresseerde buitenstaander en zeker de eerste keren wel mee te gaan. Je leert dan veel meer over je gastgezin en hun sociale omgeving en je kunt op een later tijdstip altijd nog zeggen dat je er toch niet zo'n belangstelling voor hebt. Je hebt dan in elk geval je goede wil getoond en nog wat geleerd ook.

Plaatsing weigeren

Het is verstandig om bij de organisatie te informeren op welke gronden je een plaatsing kunt weigeren. Het is in elk geval redelijk dat dit kan op grond van gezondheidsredenen (bijvoorbeeld roken, allergie, astma, e.d.) en op grond van niet-medische dieetvoorkeuren (vegetarisch). Of een organisatie deelnemers met een (kleine) handicap accepteert, is uiteraard ook een belangrijk punt bij de keuze met wie je in zee wilt gaan. Als er niet naar zulke belangrijke zaken als gezondheid bij de aanmelding wordt gevraagd, dan moet je je afvragen of het wel een serieuze organisatie is. Het kan ook gebeuren dat een medische keuring bij aanmelding vereist is. Vraag dan na wie de keuringsgegevens in handen krijgt, wie ze beoordeelt en hoe ze worden bewaard. Het zijn tenslotte zeer privacy-gevoelige gegevens die niet mogen rondslingeren en niet in handen van onbevoegden mogen komen.

Informatie vooraf

Juist omdat het verblijf in een ander land en een ander gezin 'vragen om problemen' is, is informatie vooral van groot belang. Je mag eisen dat je van tevoren goed en uitvoerig wordt geïnformeerd over het gezin waar je bij terecht komt: samenstelling, leeftijden, beroep en werkzaamheden, hobbies, interesses, inrichting en plaats van het huis e.d. Wat jij of je ouders niet kunnen eisen, is dat het gezin op een bepaalde manier is samengesteld, of in een bepaalde streek woont, tenzij de organisatie tevoren expliciet heeft aangegeven dat het dergelijke wensen kan vervullen. Bij wijze van voorbeeld: het aangeboden gezin woont in een kleine plaats met een grote marinebasis en de ouders zijn beiden in dienst van de marine. Dit stuit bij de ouders van de deelnemer op bezwaren, want ze zijn overtuigd pacifisten en willen niet dat hun kind in zo'n gezin wordt geplaatst. Alleen als de organisatie tevoren heeft gezegd rekening met dergelijke wensen te houden, kan een dergelijke

plaatsing geweigerd worden. Overigens willen veel deelnemers naar Amerikaanse staten waar het mooi weer is, zoals Florida en Californië. Begrijpelijk, maar je krijgt net zo goed een echte Amerikaanse ervaring in de mid-West – misschien nog wel meer!

Begeleiding tijdens het verblijf

Vaak ontstaan in de beginfase problemen tussen deelnemer en gastgezin. Deze hebben te maken met het aanpassingsproces dat jijzelf en het gezin moeten doormaken. Het is vooral in die fase van groot belang, dat er adequate begeleiding wordt geboden. Stel daarom vragen over de soort begeleiding die de organisatie jou biedt gedurende het verblijf in het gastgezin. Krijg je een eigen begeleider toegewezen en maak je daar al aan het begin van je verblijf kennis mee (en dan niet alleen per email of telefoon!)? Wat gebeurt er als het tussen jou en het gezin niet klikt? Ontvang je dan hulp van vertegenwoordigers van de organisatie ter plaatse of van iemand die tientallen of zelfs honderden kilometers verderop woont? En kan de organisatie garanderen dat deze begeleiding voldoende professioneel is? Vindt er training plaats van deze mensen en moeten zij voldoen aan kwaliteitsnormen?

CSIET keurmerk biedt weinig houvast

Helaas biedt het keurmerk van het *CSIET* wat dit aangaat teleurstellend weinig houvast. Het zegt alleen dat aangesloten organisaties adequate care and supervision aan de deelnemers moeten bieden. Wat dit precies inhoudt, is niet duidelijk. Wel moeten *CSIET*-leden ervoor zorgen dat er een begeleider is, en dat deze regelmatig contact opneemt met de deelnemer (tenminste een keer per maand, en dan niet per email maar per telefoon of door de deelnemer te ontmoeten). Ook moet de organisatie ervoor zorgen dat je de begeleider kan spreken buiten het gezin om. Jammer genoeg stelt het keurmerk geen eisen aan de onafhankelijkheid van de begeleider ten opzichte van het gastgezin. Dat is vaak een bron van problemen. Stel je even voor dat je in een middelgroot dorp in Kansas wordt geplaatst. Je begeleider kent je gastgezin al jarenlang persoonlijk. Het is zelfs heel goed mogelijk dat je begeleider het gezin heeft geworven. Als je niet klikt tussen jou en het gastgezin, of je voelt je heel kinderachtig behandeld, dan is zo'n begeleider niet in een echt onpartijdige positie. Er is dan maar weinig voor nodig om ervoor te zorgen dat je begeleider de kant van het gezin kiest en bepaalt dat je daar maar weg moet. Een klein vergrijp kan dan al snel worden opgeblazen en de organisatie kan niets anders doen dan je weghalen uit het gezin en je zelfs naar huis sturen. Ook is het meerdere malen voorgekomen, dat de deelnemer niets verkeers had gedaan, maar dat het gastgezin hem of haar valselijk beschuldigde (bijvoorbeeld van drugsgebruik, spijbelen of seks). Ook dan eist het veel van de begeleider om de feiten op tafel te krijgen en een goede oplossing te vinden, zoals overplaatsing naar een ander gezin.

Vraag de organisatie waar je wilt aanmelden wat er gebeurt als het niet klikt met het gastgezin en kom met concrete voorbeelden. Vraag ook welk percentage van de deelnemers eerder naar huis komt en waarom.

Mag je overplaatsing eisen?

Ook hiervoor geven de *CSIET* standaarden geen enkel houvast. Er staat bijvoorbeeld nergens dat een organisatie voor een ander gastgezin moet zorgen, als de match niet lukt. Toch is het niet onredelijk dit te verwachten. Anderzijds ga je met open ogen het

avontuur tegemoet en dan moet je ook accepteren dat het er in het gastgezin heel anders aan toegaat dan je gewend bent. Stel in elk geval de vraag wat het beleid is van de organisatie. In welke gevallen zorgt de organisatie voor overplaatsing? Laat je niet afschepen met een vaag of abstract verhaal, maar vraag om concrete gevallen.

Kwaliteitseisen aan begeleiders

Begeleiders moeten wel training hebben ontvangen, maar de CSJET standaarden zeggen niets over de inhoud van deze training, alleen dat de organisatie een 'doelmatig systeem van screening, selectie, training en supervisie' van begeleiders erop na moet houden. Dat kan van alles zijn – bijvoorbeeld eenmaal per jaar een korte bijeenkomst, of een schriftelijke cursus.

Een ander probleem kan zijn dat de begeleider nogal ver weg woont. Ook hieraan stelt CSJET geen eisen. Het is in theorie mogelijk dat je begeleider 500 kilometer verderop woont en voldoet aan de CSJET-eisen als hij of zij je één keer per maand even belt. Dat zorgt natuurlijk niet voor een vertrouwensband, waarbij jij het gevoel hebt dat je met je problemen bij die persoon terecht kan.

Jij als deelnemer moet in elk geval vrij en open met je begeleider kunnen communiceren. Het is niet goed als je over problemen in het gezin moet praten in de huiskamer waar iedereen bij zit. Je mag eisen dat je begeleider in zo'n geval een manier zoekt om met jou alleen te praten, bijvoorbeeld door je op school op te bellen of door jou gebeld te worden. Nog beter is wanneer de begeleider bij problemen bij je op bezoek komt en ongehinderd met je kan praten.

Voortijdig vertrek

Iedere organisatie streeft ernaar om het aantal 'mislukte' plaatsingen zoveel mogelijk te beperken, en zeker het aantal gevallen waarin de deelnemer voortijdig naar huis moet, de zogenaamde 'early return'. Een manier om de kwaliteit van de organisatie te bepalen is daarom te vragen naar de hoeveelheid deelnemers die vervroegd naar huis terugkeren, de zogenaamde 'early return rate'. Bij een kwalitatief goede organisatie zal deze een paar procent zijn (een of twee deelnemers op de honderd); bij een wat minder goede ligt die al vaak hoger. Hetzelfde geldt voor overplaatsingen: hoe meer (niet geplande) overplaatsingen, hoe slechter. Ook is het van belang om precies te weten op welke gronden de organisatie de deelnemer naar huis kan sturen. Uiteraard zal dit zeker het geval zijn als de deelnemer de wet overtreedt of zich beestachtig misdraagt, maar hoe zit het in het geval het niet klikt, of de deelnemer zich moeilijk aan kan passen maar het misschien in een ander gezin wel lukt? En hoe zit het als de deelnemer iets doet wat in Nederland minder ernstig wordt opgenomen dan in Amerika? En wat is de procedure als je naar huis terugkeert omdat je het echt niet meer uithoudt? En wat zijn daarvan de eventuele financiële consequenties? Een goede organisatie heeft voldoende ervaring en een goed doordacht beleid om op al deze vragen een afdoende antwoord te geven.

Andere manieren om je te informeren

Was het vroeger zo, dat alleen de zendende organisatie over de namen en adressen van oud-deelnemers beschikte, nu biedt het internet tal van mogelijkheden om in contact met (oud-)deelnemers te komen. Op hyves en andere community-achtige sites kun je leeftijdgenoten vinden en ze vragen naar hun

ervaringen. Reissites zoals <http://www.waarbenijj.nu> en <http://www.wereldwijzer.nl/> worden ook vaak gebruikt door deelnemers, net als blogsites. Fora bieden ook prima mogelijkheden om navraag te doen. Bezoek bijvoorbeeld maar <http://forum.verenigdestaten.info/> of <http://www.amerikaforum.nl/>. Bedenk wel dat deze fora ook gebruikt kunnen worden door organisaties om zichzelf aan te prijzen, dus blijf kritisch en vraag dóór. Ditzelfde geldt ook voor de blogs die op de websites van de organisaties te vinden zijn: daar staan alleen reacties van deelnemers die goede ervaringen hebben.

Je kunt ook je schooldecaan vragen of oud-leerlingen met een bepaalde organisatie zijn weggeweest en deze benaderen.

Ook van de slechte ervaringen valt veel te leren. Het is de moeite waard om bijvoorbeeld via google te zoeken naar ervaringen van oud-deelnemers, die niet altijd positief zijn. Dat biedt enig tegenwicht voor de informatie die doorgaans door de organisaties wordt aangereikt.

Rol van de ouder(s)

Uitwisselingsorganisaties hebben het in de loop der tijd met de toegenomen mogelijkheden van betaalbare wereldwijde communicatie in bepaalde opzichten eerder moeilijker dan makkelijker gekregen. Was het vroeger zo, dat eventuele problemen in alle rust opgelost konden worden, nu moet men er rekening mee houden dat de deelnemer en de eigen ouder(s) op een makkelijke en goedkope manier (email!) met elkaar communiceren. Dat is niet erg als alles goed gaat, maar als zich problemen voordoen kan dit de oplossing ervan juist in de weg staan. De deelnemer vertelt de eigen ouders bijvoorbeeld hoe hij of zij zich voelt, maar communiceert dit niet aan het gastgezin. Of de ouders denken dat ze de problemen van hun kind moeten oplossen en komen met allerlei adviezen die de situatie alleen maar compliceren. In dergelijke gevallen wordt het voor de organisatie erg moeilijk om adequate begeleiding te geven en kan het voorkomen, dat deze de ouders en de deelnemer vraagt een tijdje radiostilte te betrachten. Dat is geen onredelijke eis, maar soms – vooral voor de bezorgde ouder(s) – erg moeilijk om aan te voldoen.

Steunen, niet proberen op te lossen

In het algemeen doen de ouders er goed aan erop te vertrouwen dat hun kind in staat is de gerezen problemen te boven te komen. In elk geval dienen ze hun zoon of dochter aan te moedigen hun moeilijkheden met het gastgezin en eventueel de begeleider te bespreken. Een professionele organisatie zorgt ervoor dat de ouders goed op de hoogte worden gehouden van eventuele problemen en de stappen die worden of zijn genomen om ze op te lossen.

Wat als het echt misgaat?

Helaas komt het elk jaar voor dat het verblijf rampzalig verloopt. De deelnemer vindt het gastgezin vreselijk, kan zich niet aanpassen, vindt school niet leuk of ver beneden het niveau en dergelijke. De meeste organisaties zullen in hun voorwaarden duidelijk hebben vastgelegd dat in zulke gevallen de gehele deelnemersbijdrage moet worden betaald en er geen restitutie plaatsvindt. Op zichzelf werkt dit in de hand dat deelnemers moeite doen om over die eerste moeilijke periode heen te komen. Vanuit de organisatie gezien, is dit overigens ook niet

zo'n gekke eis: het meeste werk is immers gedaan tot aan het vertrek van de deelnemer (promotie, selectie, voorbereiding, regelen reis e.d.). Toch is het niet onredelijk te vragen wat de regels voor restitutie precies zijn. Stel dat een van de ouders ernstig ziek wordt – is het dan niet redelijk dat een deel van de bijdrage wordt gerestitueerd als het kind naar huis komt om bijvoorbeeld een deel van de zorg op zich te nemen? Ook kan het voorkomen dat de partnerorganisatie in Amerika de deelnemer terugstuurt om twijfelachtige redenen. Helaas is de rechtspositie van de ouders in zo'n geval heel zwak, zeker als men akkoord is gegaan met voorwaarden die restitutie uitsluiten. Denk maar eens aan wat het kost om te bewijzen dat de Amerikaanse partner in de fout is gegaan. Dat betekent niet alleen de kosten van juridische bijstand in Nederland, maar ook in de VS, eventuele reiskosten e.d. Voor de meeste mensen is dit dan ook een brug te ver en nemen hun verlies.

Met wie sluit men de overeenkomst?

Over het algemeen zal het zo zijn, dat de ouders van de deelnemer een overeenkomst met de zendende organisatie sluiten, zeker als de deelnemer nog niet meerderjarig is. Het is verstandig om na te gaan of de organisatie in Nederland ook kan worden aangesproken op fouten van de partnerorganisatie – vaak is dat juridisch gezien een andere organisatie. Het komt nogal eens voor, dat de organisatie in Nederland beweert dat deze niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor het handelen van de partnerorganisatie in de VS. Dat is natuurlijk een rare situatie, want tenslotte is dat de contractpartner. Maar tevoren duidelijkheid scheppen is altijd beter dan bij problemen de zaak uit moeten zoeken. Het is in elk geval zaak zeer goed de algemene voorwaarden door te lezen - ook al zijn ze zeer klein gedrukt.

School

Verschillen

Het Nederlandse beeld van de Amerikaanse high school wordt in sterke mate bepaald door de vele Amerikaanse films en televisieseries die er opgenomen zijn. Maar er zijn natuurlijk grote verschillen tussen een school in Beverly Hills en één midden in Kentucky. De verschillen tussen het Nederlandse en het Amerikaanse voortgezet onderwijs zijn eveneens behoorlijk groot. Een heel belangrijk verschil is dat alle leerplichtige leerlingen op middelbaar onderwijsniveau in Amerika naar één type school gaan, waar een deel van het curriculum voor iedereen verplicht is en een deel gekozen kan worden. In Nederland kies je aan het einde van de basisschool voor een vervolopleiding, in Amerika maak je een keuze voor verschillende vakkenpakketten op de *high school* en kun je voor meer beroepsgerichte of voor meer academische vakken kiezen. Een ander belangrijk verschil is dat er op een Amerikaanse *high school* zeer veel activiteiten plaatsvinden, ook buiten de lesuren, zoals sport, theater e.d. In Nederland is dat niet of veel minder geval en bedrijf je een sport eerder in verenigingsverband. Een derde belangrijk verschil is dat het eindniveau van de *high school* over het algemeen wat lager is dan het eindniveau van een HAVO- of VWO-opleiding in Nederland. Een vierde verschil is dat Amerikaanse leerlingen zich veel meer verbonden voelen met de school die ze bezoeken, wat natuurlijk sterk wordt bevorderd doordat de school eigen sportteams heeft, en de trots op de

eigen school op allerlei manieren wordt aangemoedigd. Dit kennen we in Nederland niet zo sterk. Al deze verschillen maken het erg interessant en uitdagend om het *high school* leven te leren kennen. Van de uitwisselingorganisatie mag je verwachten dat ze je toelating tot de school regelen en zorgen voor regelmatig contact met de school. Wel is het goed te beseffen dat de beoordeling anders is dan in Nederland. Vaak telt de mate waarin de leerling meedoet in de klas ook meer voor het eindcijfer!

Toelating hoger onderwijs

Deelname aan een *high school exchange program* levert geen studiepunten op. Mocht je erin slagen om het eindexamen te behalen, dan geeft dat niet automatisch toegang tot een Nederlandse universiteit of hogeschool, daarvoor heb je een HAVO- of VWO-diploma nodig. Als je echter toch op basis van je Amerikaanse diploma zou willen worden toegelaten, dan kun je het beste contact opnemen met de universiteit of hogeschool van je keuze en informeren of dat mogelijk is. Enkele organisaties geven eigen certificaten uit, waaruit blijkt dat je aan een uitwisseling hebt deelgenomen. Deze hebben geen enkele waarde, behalve als herinnering.

Een jaar high school is vooral intercultureel leren

Beschouw een Amerikaans schooljaar vooral als een interculturele leerervaring, waardoor je je kennis van het Engels vergroot en direct kennis maakt met het Amerikaanse gezins- en schoolleven. Bovendien leer je wat het is om op eigen benen te staan, want hoe zorgzaam je gastgezin ook mag zijn, het is natuurlijk niet je eigen warme nest. Beschouw een Amerikaans schooljaar vooral als een interculturele leerervaring, waardoor je je kennis van het Engels vergroot en een aantal andere vaardigheden aanleert en heel direct kennis maakt met het Amerikaanse gezins- en schoolleven.

Vorbereiding en evaluatie

Zoals hiervoor al gesteld is voorbereiding van groot belang. Van de organisatie mag je verwachten dat ze je niet alleen tijdig op de hoogte brengen van allerlei praktische zaken, zoals visa, eventuele noodzakelijke medische keuringen, inentingen e.d. maar je ook inhoudelijk voorbereiden op het verblijf. Een dergelijke voorbereiding kan allerlei vormen aannemen en wordt gewoonlijk 'oriëntatie' genoemd. Het is mogelijk dat deze al in Nederland wordt aangeboden, maar vaak krijg je direct na aankomst in het gastland ook nog een soort voorbereiding. Een goede organisatie zal je uitleggen wat een cultuurschok is, hoe je deze kunt opvangen, en je ook uitleg geven over het schoolsysteem, de relaties tussen leerlingen onderling en leerlingen en docenten e.d. Het kan zijn dat je voor je terug naar Nederland vertrekt wordt voorbereid op wat je dan te wachten staat. De '*reverse culture shock*' komt soms hard aan (ook in Nederland zijn dingen veranderd, hebben je familieleden en vrienden zich ontwikkeld e.d.). Tenslotte is het een goede zaak dat de organisatie in Nederland je de kans biedt je verblijf te evalueren. Op die manier kan men leren van wat fout ging en jou de kans geven je verhaal kwijt te kunnen.

Kosten

Deelnemersbijdragen

Deelnemen aan een *high school exchange program* is niet goedkoop. Het is dus zaak van tevoren precies te weten wat de

kosten zijn. Welke bijdrage moet je als deelnemer betalen? Hoe is deze bijdrage opgebouwd en kan de organisatie je vertellen hoeveel geld aan welke zaken wordt besteed? Zijn er reductiemogelijkheden als je de bijdrage niet kunt betalen? En welke zijn de extra kosten, die niet begrepen zijn in de deelnemersbijdrage? Is bijvoorbeeld een schoolbijdrage opgenomen in de deelnamesom, of moet je die nog eens apart betalen? En hoe zit het met boeken en andere leermiddelen? Wat je in elk geval mag verwachten is dat de organisatie je precies uitlegt welke kosten je moet verwachten. Informeer ook naar de mogelijkheden van belastingaftrek.

Kinderbijslag

Het is mogelijk om kinderbijslag aan te vragen. De beoordeling vindt per kwartaal plaats en de kosten moeten bewijsbaar zijn gemaakt en de aanvrager moet aantonen dat het kind voltijds onderwijs volgt, bijvoorbeeld door middel van een schoolverklaring. De kosten die voor rekening van de ouders komen moeten tenminste 386 euro zijn om voor éénmaal kinderbijslag in aanmerking te komen en minimaal 1.024 euro om voor tweemaal kinderbijslag in aanmerking te komen. Raadpleeg de Belastingdienst en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor actuele bedragen. Alle kosten die voor levensonderhoud en studie zijn gemaakt tellen mee. Let erop dat de beoordeling per kwartaal plaatsvindt, dit kan betekenen dat als de deelnemersbijdrage in één keer aan de organisatie wordt betaald, alleen voor dat kwartaal tweemaal kinderbijslag wordt uitgekeerd. Wellicht is met de organisatie overeen te komen dat de bijdrage in vier kwartalen wordt overgemaakt, zodat zo goed mogelijk van de kinderbijslagregeling gebruik kan worden gemaakt.

Studiefinanciering

Studiefinanciering wordt niet verstrekt voor deelname aan een *high school exchange program*. Ook in de Verenigde Staten zijn geen overheidsbijdragen te verkrijgen.

Ander inkomstenbronnen

Voor zover bekend zijn er geen fondsen die bijdragen bieden ter bestrijding van de deelnamekosten. Sommige organisaties verstrekken echter reducties in situaties waarin de volledige deelnemersbijdrage niet kan worden betaald.

Verzekeringen

Een reis naar en een verblijf in het buitenland is nooit zonder risico. Welke verzekeringen biedt de organisatie je? Denk in elk geval aan de volgende risico's:

Ziektekosten

De kosten van medische behandeling in de Verenigde Staten zijn erg hoog. Het is daarom van groot belang te zorgen voor een goede verzekering, die 100% dekking biedt. Let ook op tandartskosten. Zijn deze verzekerd? Met de invoering van de zorgverzekering is het verstandig om deze aan te houden. Het voert te ver uit te leggen waarom, daarvoor heeft de Nuffic een stroomdiagram ontwikkeld:

<https://www.epnuffic.nl/documentatie/vind-een-publicatie/ziektekostenverzekering-studenten-in-het-buitenland.pdf/view?searchterm=zorgverzekering>

Wettelijke aansprakelijkheid

Ook een goede dekking tegen wettelijke aansprakelijkheid is aan te raden. In de VS is het immers veel gebruikelijker om bij schade de kosten op de schuldlige te verhalen.

Rechtsbijstandverzekering

In het geval je een advocaat nodig hebt, kunnen de kosten erg hoog oplopen. Let erop dat je hiertegen bent verzekerd.

Repatriëringsverzekering

Het is niet te hopen, maar het kan gebeuren dat je wegens ernstige ziekte van jezelf of je ouders of andere familieleden plotseling naar Nederland terug moet keren. In dat geval biedt een repatriëringsverzekering dekking tegen de kosten die hiermee samenhangen. Let erop hoe deze samenhangt met het beleid van de organisatie in geval van repatriëring. Wie betaalt de reiskosten? En krijg je restitutie van de deelnemersbijdrage?

Bagageverzekering

Het is verstandig om tijdens de heen- en terugreis verzekerd te zijn tegen diefstal of verlies van bagage.

Bij een aantal uitwisselingsorganisaties is de dekking tegen alle of een deel van de hier genoemde risico's in de deelnemersbijdrage inbegrepen. Let erop dat je precies weet welke dat zijn en welke risico's voor eigen rekening komen. Bij sommige verzekeringsmaatschappijen kun je een alles-in-één polis aanschaffen. Ook loont het de moeite om na te gaan of je huidige verzekering, misschien tegen een (geringe) premieverhoging, dekking biedt tegen deze risico's.

Visum

Om voor langere tijd in de Verenigde Staten te verblijven, heb je een visum nodig. De meeste uitwisselingsorganisaties zorgen voor een verklaring waarmee je zo'n visum bij het Amerikaanse Consulaat kunt aanvragen (het zogenaamde DS 2019 formulier). Er zijn veel verschillende visa, maar het meest gebruikelijke visum is het J-1 visum voor deelnemers aan uitwisselingsprogramma's. Je mag dan geen betaalde arbeid verrichten en het visum is slechts een bepaalde tijd geldig. Ga na welk visum je krijgt. Ga na of de kosten van visum en verblijfsvergunning bij de deelnemersbijdrage zijn inbegrepen. Let erop dat het zeker vijf werkdagen duurt voordat je een visum krijgt na indiening van de aanvraag bij het consulaat, en in de zomer vaak veel langer.

Kwaliteit van uitwisselingsorganisaties

Zoals gezegd is er geen (overheids)instantie die de kwaliteit bewaakt van de verschillende uitwisselingsorganisaties die in Nederland actief zijn. Ook het **Fulbright Center** is niet bevoegd om over de kwaliteit van deze organisaties te oordelen. Om echter vast te stellen of een organisatie betrouwbaar is en goed werk aflevert, is wel een aantal aanwijzingen te geven:

- ✓ Is de organisatie ingeschreven bij de Kamer van Koophandel? Heeft de organisatie een ideële doelstelling of gaat het om een commerciële organisatie?
- ✓ Is de organisatie reeds geruime tijd actief in Nederland (ten minste enige jaren) en heeft de organisatie ook ervaring met uitwisselingen met de Verenigde Staten?

- ✓ Geeft de organisatie inzicht in haar financiële situatie (bijvoorbeeld in een jaarverslag)? Blijkt hieruit dat de organisatie beschikt over voldoende middelen van bestaan?
 - ✓ Is de partnerorganisatie in de Verenigde Staten bevoegd tot het afgeven van het zogenaamde DS-2019, waarmee bij het Consulaat een visum kan worden verkregen? (In de VS vindt wel regelmatig controle plaats. Indien een organisatie zich niet houdt aan de regels, kan de overheid de vergunning tot het afgeven van formulieren intrekken).
 - ✓ Kan bij ex-deelnemers aan het programma informatie worden ingewonnen?
 - ✓ Is de partner-organisatie in de V.S. lid van de *Council of Standards for International Educational Travel Programs (CSIET)*? Is dit het geval, dan dient de organisatie zich in de Verenigde Staten in elk geval te houden aan veel van de hierboven genoemde minimum-eisen. De website is <http://www.csiet.org>.
- ✓ Zijn de ervaringen van (oud-)deelnemers zoals je die kunt aantreffen op websites overwegend positief?

Lijst van organisaties

De volgende lijst van organisaties is zo volledig mogelijk. Opname in de lijst betekent echter niet, dat het **Fulbright Center** heeft vastgesteld dat de betreffende organisatie van goede kwaliteit is. Je zult zelf steeds antwoord moeten zien te krijgen op de hierboven gestelde vragen. Wellicht heb je enig houvast aan de kwaliteitscriteria waar een aantal organisaties in Nederland zich zeggen te houden, verenigd in de Stichting Programma's voor Intercultureel Leren (SPIL), zie <http://www.intercultureelleren.nl>. Bedenk echter dat deze organisatie sancties heeft voor leden die zich niet aan de afspraken houden, dus het is nogal vrijblijvend.

Lijst van uitwisselingsorganisaties

AFS Interculturele Programma's

Bezoekadres:
 Herenweg 115 C
 3648 DJ Vinkeveen
 Postadres:
 Postbus 59
 3645 ZK VINKEVEEN
 Telefoon : 0297-214076
 E-mail : info@afs.nl
 Internet : <http://www.afs.nl>
 Partner lid van CSIET: ja

Interlanguage

Bezoekadres:
 Steupelstraat 20
 3065 JE Rotterdam
 Postadres:
 Postbus 88
 3000 AB ROTTERDAM
 Telefoon : 010-4777455
 E-mail : info@interlanguage.nl
 Internet : <http://www.interlanguage.nl>
 Partner lid van CSIET: ja

EF Amsterdam

Bezoek-postadres:
 De Boelelaan 7
 1083 HJ Amsterdam
 Telefoon : 020-5745484
 E-mail : highschoolyear.nl@ef.com
 Internet : <http://www.ef.nl>
 Partner lid van CSIET: ja

INTO Study Exchanges

Bezoek- en postadres:

Hoff van Hollantlaan 2
5243 SR ROSMALEN
Telefoon : 073-5941435
E-mail : holland@into-highschool.nl
Internet : <http://www.into-highschool.nl>
Partner lid van CSIET: ja

Rotary International

E-mail : info@rotaryyouthexchange.nl
Internet : <http://www.rotary.nl/yep/>
Partner lid van CSIET: onbekend

STS High School Netherlands

Bezoekadres:
Vondellaan 86
's-Gravenzande
Postadres:
Postbus 26
2690 AA 's-GRAVENZANDE
Telefoon : 0174-443078
E-mail : highschool.netherlands@sts.se
Internet : <http://www.sts-education.com/netherlands/hs/>
Partner lid van CSIET: ja

Travel Active Programmes – High School

Bezoekadres:
Maasheseweg 79a
5804 AB VENRAY
Postadres:
Postbus 107
5800 AC VENRAY
Telefoon : 0478-551900
E-mail : info@travelactive.nl
Internet : <http://www.travelactive.nl>
Partner lid is Ayusa, lid van CSIET: ja

YFU International Exchange

Bezoekadres:
Herenweg 115 C
3645 DJ Vinkeveen
Postadres:
Postbus 25
3645 ZJ VINKEVEEN
Telefoon : 0297-264850
E-mail : info@yfu.nl
Internet : <http://www.yfu.nl>
Rechtsvorm: stichting
Partner lid van CSIET: ja

Verdere informatie

In de serie **Fulbright Center Informatiebladen** zijn de volgende brochures verschenen die voor deelnemers aan uitwisselingsprogramma's van belang kunnen zijn:

Nr. 10 'Glossary of Terms in Primary and Secondary Education in the United States'

Nr. 19 'Risico's van een Studie-, Stage- of Onderzoeksverblijf in de Verenigde Staten en hoe deze te vermijden'

Nr. 27 'Visa ten behoeve van Studie, Stage en Onderzoek in de Verenigde Staten'

Deze informatiebladen zijn gratis te downloaden van de website van het Fulbright Center: <http://www.fulbright.nl>. Ga naar het 'servicecentrum' en klik op 'informatiebladen'. Je kunt eventueel naar het onderwerp zoeken door één of meer woorden in het zoekvenstertje te tikken.

Disclaimer

Dit informatieblad is met de grootste zorgvuldigheid samengesteld op basis van de kennis en ervaring van medewerkers van het Fulbright Center te Amsterdam. Het Fulbright Center kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor enige schade die voortvloeit uit het gebruik van de informatie.

© Fulbright Center 2015